

Υπόθεση C-689/21

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

16 Νοεμβρίου 2021

Αιτούν δικαστήριο:

Østre Landsret (Δανία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

11 Οκτωβρίου 2021

Προσφεύγουσα:

X

Καθού:

Udlændinge- og Integrationsministeriet

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Προσφυγή με αίτημα την ακύρωση της απόφασης, της 31ης Ιανουαρίου 2017, του Udlændinge- og Integrationsministeriet (Υπουργείου Αλλοδαπών και Ενσωμάτωσης, Δανία, στο εξής: Υπουργείο), δυνάμει της οποίας η προσφεύγουσα, X, απώλεσε τη δανική ιθαγένειά της, και την αναπομπή της υπόθεσης προς επανεξέταση. Το Østre Landsret (εφετείο ανατολικής περιφέρειας, Δανία) εκδικάζει την υπόθεση σε πρώτο βαθμό.

Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά το ζήτημα αν το γεγονός ότι η προσφεύγουσα, X, απώλεσε τη δανική ιθαγένειά της (υπηκοότητα) αυτοδικαίως όταν συμπλήρωσε το 22ο έτος της ηλικίας της αντιβαίνει προς το άρθρο 20 ΣΛΕΕ. Με την απώλεια της δανικής της ιθαγένειας, η X απώλεσε ταυτόχρονα και την απορρέουσα από το άρθρο 20 ΣΛΕΕ ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης, και, συνεπώς, δεν αμφισβητείται, στο πλαίσιο της κύριας δίκης, ότι εφαρμόζεται το δίκαιο της Ένωσης.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως

Η αίτηση υποβάλλεται σύμφωνα με το άρθρο 267, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ και αφορά την ερμηνεία του άρθρου 20 ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 7 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), όπως οι διατάξεις αυτές έχουν ερμηνευθεί προσφάτως με την απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Μαρτίου 2019, Tjebbes κ.λπ. (C-221/17, EU:C:2019:189).

Προδικαστικά ερωτήματα

1. Αντιτίθεται το άρθρο 20 ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 7 [του Χάρτη], σε νομοθεσία κράτους μέλους, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία προβλέπει, καταρχήν, την αυτοδίκαιη απώλεια της ιθαγένειας του εν λόγω κράτους μέλους, όταν πρόσωπα γεννηθέντα εκτός του εδάφους του κράτους μέλους, τα οποία ουδέποτε έζησαν ούτε διέμεναν σε αυτό υπό συνθήκες που υποδηλώνουν στενό δεσμό με το εν λόγω κράτος μέλος, συμπληρώνουν το 22ο έτος της ηλικίας τους, με αποτέλεσμα πρόσωπα που δεν έχουν ούτε την ιθαγένεια άλλου κράτους μέλους να στερούνται της ιδιότητας του πολίτη της Ένωσης και των δικαιωμάτων που απορρέουν από αυτήν, λαμβανομένου υπόψη του ότι από την επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης νομοθεσία προκύπτει ότι:

- α) η ύπαρξη στενού δεσμού με το κράτος μέλος τεκμαίρεται ιδίως μετά από διαμονή συνολικής διάρκειας ενός έτους στο εν λόγω κράτος μέλος,
- β) αν η αίτηση για τη διατήρηση της ιθαγένειας υποβληθεί πριν από τη συμπλήρωση του 22ου έτους της ηλικίας, μπορεί να επιτραπεί η διατήρηση της ιθαγένειας του κράτους μέλους υπό λιγότερο αυστηρούς όρους και για τον σκοπό αυτόν οι αρμόδιες αρχές οφείλουν να εξετάσουν τις συνέπειες της απώλειας της ιθαγένειας, και
- γ) η απολεσθείσα ιθαγένεια μπορεί να αποδοθεί εκ νέου μετά τη συμπλήρωση του 22ου έτους της ηλικίας του ενδιαφερομένου μόνο μέσω της διαδικασίας της πολιτογράφησης, για την οποία πρέπει να πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις, μεταξύ των οποίων και εκείνη της αδιάλειπτης διαμονής στο κράτος μέλος για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, αν και η περίοδος διαμονής μπορεί να είναι συντομότερη για τους πρώην υπηκόους του εν λόγω κράτους μέλους;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης και σχετική νομολογία

Άρθρο 20 ΣΛΕΕ

Άρθρο 7 του Χάρτη

Απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Μαρτίου 2019, Tjebbes κ.λπ. (C-221/17, EU:C:2019:189), και ιδίως σκέψεις 41, 42 και 48, σε συνδυασμό με τις σκέψεις 9 και 22, και απόφαση της 2ας Μαρτίου 2010, Rottmann (C-135/08, EU:C:2010:104)

Σχετικές διατάξεις του διεθνούς δικαίου

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την ιθαγένεια της 6ης Νοεμβρίου 1997 (στο εξής: Σύμβαση για την ιθαγένεια)· άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο ε'.

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Πριν από την έκδοση της απόφασης στην υπόθεση Tjebbes

Κωδικοποιημένος νόμος για τη δανική ιθαγένεια (κωδικοποιημένος νόμος 422 της 7ης Ιουνίου 2004, στο εξής: νόμος για την ιθαγένεια). Η προσβαλλόμενη απόφαση στην κύρια δίκη εκδόθηκε σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 8 του νόμου για την ιθαγένεια, περί αυτοδίκαιης απώλειας της δανικής ιθαγένειας με τη συμπλήρωση του 22ου έτους της ηλικίας, η οποία, κατά την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης αυτής, όριζε τα εξής:

«Άρθρο 8: Πρόσωπο γεννηθέν στο εξωτερικό, το οποίο ουδέποτε έζησε ούτε διέμεινε στο Βασίλειο της Δανίας υπό συνθήκες που υποδηλώνουν στενό δεσμό με τη Δανία, χάνει τη δανική του ιθαγένεια με τη συμπλήρωση του 22ου έτους της ηλικίας του, εκτός αν με τον τρόπο αυτόν καθίσταται ανιθαγενές. Ο Υπουργός Προσφύγων, Μεταναστών και Ένταξης ή το κατ' εξουσιοδότησή του αρμόδιο πρόσωπο, δύναται, ωστόσο, κατόπιν αιτήσεως υποβληθείσας πριν από την ημερομηνία αυτή, να επιτρέψει τη διατήρηση της ιθαγένειας».

Από τη διατύπωση της εν λόγω διάταξης προκύπτει ότι, με τη συμπλήρωση του 22ου έτους της ηλικίας τους, οι Δανοί υπήκοοι με διπλή ιθαγένεια, που γεννήθηκαν στο εξωτερικό, δεν έχουν ζήσει στη Δανία και δεν έχουν διαμείνει στη Δανία υπό συνθήκες που υποδηλώνουν δεσμό με τη χώρα, χάνουν τη δανική ιθαγένειά τους με τη συμπλήρωση του 22ου έτους της ηλικίας τους. Ωστόσο, πριν από τη συμπλήρωση του 22ου έτους της ηλικίας τους, τα πρόσωπα αυτά μπορούν να υποβάλουν αίτηση στο Υπουργείο με αίτημα τη διατήρηση της δανικής ιθαγένειας.

Η διάταξη αυτή εισήχθη αρχικά με τον νόμο 123 της 18ης Απριλίου 1925. Η διάταξη αποσκοπούσε να αποτρέψει τη μεταβίβαση της δανικής ιθαγένειας από γενιά σε γενιά σε πρόσωπα τα οποία διέμεναν στο εξωτερικό και τα οποία δεν έχουν καμία γνώση ως προς τη Δανία ή οποιαδήποτε σχέση με αυτήν.

Η αίτηση για τη διατήρηση της δανικής ιθαγένειας πρέπει να υποβληθεί σε ηλικία μεταξύ 21 και 22 ετών. Όσον αφορά τον χρόνο υποβολής της αίτησης, το Υπουργείο επεξεργάζεται αιτήσεις για την έκδοση πιστοποιητικού δανικής

ιθαγένειας (το λεγόμενο «αποδεικτικό δανικής ιθαγένειας») ανεξάρτητα από τον χρόνο υποβολής της αίτησης και επίσης ανεξάρτητα από το αν η αίτηση υποβάλλεται πριν από την ηλικία των 21 ετών, μεταξύ 21 και 22 ετών ή μετά τη συμπλήρωση της ηλικίας των 22 ετών. Σύμφωνα με την πρακτική που ακολουθεί το Υπουργείο, η εκτίμηση όσον αφορά τη διατήρηση της ιθαγένειας πρέπει να γίνεται όσο το δυνατόν πλησιέστερα στην ηλικία των 22 ετών, και για τον λόγο αυτόν, παραδείγματος χάριν, οι αιτήσεις που υποβάλλονται πριν από την ηλικία των 21 ετών μπορούν να αποτελέσουν τη βάση μόνο για την έκδοση πιστοποιητικού ιθαγένειας με επιφύλαξη. Πάντως, για να γίνει δεκτή η αίτηση, πρέπει να υποβληθεί πριν από τη συμπλήρωση του 22ου έτους της ηλικίας του ενδιαφερομένου.

Εγκύκλιος για την πολιτογράφηση (εγκύκλιος 10873, της 13ης Οκτωβρίου 2015, για την πολιτογράφηση, όπως τροποποιήθηκε από την εγκύκλιο 9248 της 16ης Μαρτίου 2016):

Σύμφωνα με το άρθρο 44, παράγραφος 1, του Grundloven (θεμελιώδους νόμου ή Συντάγματος), αλλοδαπός μπορεί να αποκτήσει την ιθαγένεια μόνο βάσει νόμου (πολιτογράφηση). Συνεπώς, πρώην Δανοί πολίτες που απώλεσαν τη δανική ιθαγένειά τους σύμφωνα με το άρθρο 8, παράγραφος 1, του νόμου για την ιθαγένεια πρέπει, καταρχήν, να πληρούν τις γενικές προϋποθέσεις για την απόκτηση της δανικής ιθαγένειας βάσει νόμου (πολιτογράφηση), δηλαδή, μεταξύ άλλων, τις προϋποθέσεις σχετικά με τη μακροχρόνια διαμονή, την ηλικία, τον χαρακτήρα, τις οφειλές προς το Δημόσιο, την αυτάρκεια, την απασχόληση, τη γνώση της δανικής γλώσσας και της κοινωνίας, του πολιτισμού και της ιστορίας της Δανίας. Ωστόσο, υπάρχει μια ευελιξία όσον αφορά την προϋπόθεση της διαμονής για τους πρώην Δανούς πολίτες που έχουν απωλέσει τη δανική ιθαγένεια σύμφωνα με το άρθρο 8, παράγραφος 1, και, επιπλέον, αλλοδαπός υπήκοος που είχε προηγουμένως δανική ιθαγένεια μπορεί να λάβει άδεια διαμονής κατόπιν αιτήσεως, εκτός αν το δικαίωμα αυτό έχει αποκλειστεί για ξεχωριστό λόγο. Η Επιτροπή Μετανάστευσης του Folketing (Κοινοβουλίου της Δανίας) είναι το αρμόδιο όργανο για να αποφασίσει αν μπορεί να υπάρξει παρέκκλιση από τις γενικές προϋποθέσεις διαμονής και αν μπορεί να αποδοθεί εκ νέου η ιθαγένεια.

Μετά την έκδοση της απόφασης στην υπόθεση Tjebbes

Μετά την έκδοση της απόφασης Tjebbes στις 12 Μαρτίου 2019 –δηλαδή μετά την έκδοση της προσβαλλόμενης στην κύρια δίκη απόφασης της 31ης Ιανουαρίου 2017– το Υπουργείο έκρινε, με ενημερωτικό σημείωμα της 11ης Οκτωβρίου 2019, ότι ήταν αναγκαίο, ως συνέπεια της απόφασης, να τροποποιηθούν οι προβλέψεις του νόμου για την ιθαγένεια σχετικά με την απώλεια της δανικής ιθαγένειας.

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, το άρθρο 8, παράγραφος 1, του νόμου για την ιθαγένεια τροποποιήθηκε ως έχει σήμερα με τον νόμο L 63, της 28ης Ιανουαρίου 2020, για την τροποποίηση του νόμου για τη δανική ιθαγένεια· εντούτοις, το

άρθρο 8 διατήρησε την ίδια διατύπωση, με την τροποποίηση μόνο μιας αντωνυμίας (som/der). Αντιθέτως, στις **προπαρασκευαστικές εργασίες** της εν λόγω νομοθετικής τροποποίησης του 2020 εκφράζεται η επιθυμία για αποσαφήνιση, δεδομένου ότι ορίζεται ότι, κατά την εξέταση των αιτήσεων για την έκδοση βεβαίωσης που πιστοποιεί τη διατήρηση της δανικής ιθαγένειας, το Υπουργείο θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη μια σειρά πρόσθετων παραγόντων για την ατομική εξέταση των συνεπειών, υπό το πρίσμα του δικαίου της Ένωσης, της απώλειας της δανικής ιθαγένειας και, ως εκ τούτου, της ιθαγένειας της Ένωσης, ιδίως κατά πόσον οι συνέπειες είναι ανάλογες προς τον σκοπό της απώλειας (ήτοι, το συμφέρον για τη διασφάλιση της διατήρησης ενός πραγματικού δεσμού μεταξύ των Δανών πολιτών και της Δανίας). Στην πράξη, σύμφωνα με το Υπουργείο, από την απόφαση στην υπόθεση Tjebbes προκύπτει ότι, κατά την εξέταση της αίτησης ενός προσώπου για την έκδοση βεβαίωσης που να πιστοποιεί τη διατήρηση της δανικής ιθαγένειας, πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη παράγοντες που συνδέουν το πρόσωπο αυτό με άλλα κράτη μέλη της Ένωσης, για παράδειγμα εάν η απώλεια της ιθαγένειας της Ένωσης θα προκαλούσε στον ενδιαφερόμενο δυσκολίες στη διατήρηση οικογενειακού ή επαγγελματικού δεσμού σε ένα κράτος μέλος (ή σε περισσότερα κράτη μέλη), ο οποίος έχει ήδη δημιουργηθεί μέσω της άσκησης του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας του πολίτη της Ένωσης εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Όσον αφορά την εφαρμογή, ακόμη και μετά την έκδοση της απόφασης Tjebbes, της προϋπόθεσης του άρθρου 8 ότι η αίτηση ενός προσώπου για τη διατήρηση της δανικής ιθαγένειας πρέπει να υποβληθεί πριν από τη συμπλήρωση του 22ου έτους της ηλικίας του, από το σχέδιο του τροποποιητικού νόμου προκύπτει ότι το Υπουργείο θεωρεί ότι το δανικό σύστημα, κατά το οποίο η αίτηση πρέπει να υποβληθεί πριν από τη συμπλήρωση του 22ου έτους της ηλικίας, καθιστά δυνατή την ατομική εξέταση, όπως όρισε το Δικαστήριο, και ότι από την εν λόγω απόφαση του Δικαστηρίου δεν φαίνεται να προκύπτει ότι η εξέταση αυτή θα πρέπει να μπορεί να διενεργηθεί οποτεδήποτε. Κατά συνέπεια, το Υπουργείο θεωρεί ότι η απόφαση του Δικαστηρίου δεν απαγορεύει τη διατήρηση ρύθμισης, όπως αυτής που προβλέπεται στο άρθρο 8, παράγραφος 1, του νόμου για την ιθαγένεια, κατά την οποία οι γεννηθέντες στο εξωτερικό Δανοί πολίτες, οι οποίοι ουδέποτε έζησαν ούτε διέμεναν στη Δανία υπό συνθήκες που υποδηλώνουν δεσμό με τη Δανία, πρέπει να υποβάλουν αίτηση πριν από τη συμπλήρωση του 22ου έτους της ηλικίας τους προκειμένου να διατηρήσουν τη δανική ιθαγένεια.

Σχετική εθνική πρακτική

Όσον αφορά τη δυνατότητα διατήρησης της ιθαγένειας, από τη διοικητική πρακτική προκύπτει ότι, ακόμη και αν ένα πρόσωπο δεν έχει ζήσει ποτέ στη Δανία, δεν χάνει καταρχάς τη δανική ιθαγένεια εάν, πριν από τη συμπλήρωση του 22ου έτους της ηλικίας του, έχει διαμείνει στη Δανία για χρονικό διάστημα τουλάχιστον ενός έτους. Σε μια τέτοια περίπτωση, το ενδιαφερόμενο πρόσωπο θεωρείται ότι έχει στενό δεσμό με τη Δανία κατά την έννοια της πρώτης περιόδου του άρθρου 8, παράγραφος 1. Δεύτερον, περίοδοι διαμονής μικρότερες του ενός

έτους δεν μπορούν να οδηγήσουν σε απώλεια της δανικής ιθαγένειας, εάν η διαμονή αποτελεί εκδήλωση ενός «ιδιαιτέρα στενού δεσμού με τη Δανία». Σύμφωνα με τις προπαρασκευαστικές εργασίες, τέτοια διαμονή μπορεί να είναι η στρατιωτική θητεία, η φοίτηση σε δανικό λύκειο λαϊκής εκπαίδευσης, η πρακτική άσκηση ή επαναλαμβανόμενες διακοπές ορισμένης διάρκειας. Τρίτον, σε περιπτώσεις όπου βάσει της διάταξης επέρχεται συνήθως απώλεια της δανικής ιθαγένειας, το Υπουργείο μπορεί κατ' εξαίρεση, σύμφωνα με τη δεύτερη περίοδο του άρθρου 8, παράγραφος 1, να επιτρέψει τη διατήρηση της ιθαγένειας κατόπιν αίτησης η οποία υποβάλλεται πριν από τη συμπλήρωση του 22ου έτους της ηλικίας και κρίνεται κατά περίπτωση. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της αξιολόγησης θα αποδίδεται ιδιαίτερη βαρύτητα στη γνώση της δανικής γλώσσας, στη διάρκεια των περιόδων διακοπών στη Δανία και στην επαφή με τη Δανία γενικότερα, για παράδειγμα μέσω αλληλογραφίας με Δανούς συγγενείς ή της επαφής με τη δανική κοινότητα στο εξωτερικό.

Η διοικητική πρακτική δεν άλλαξε μετά την απόφαση Tjebbes, αν και, μετά τη νομοθετική τροποποίηση που επήλθε ως αποτέλεσμα της εν λόγω απόφασης, εξετάζονται πλέον συστηματικά οι συνέπειες της απώλειας της δανικής ιθαγένειας, και, ως εκ τούτου, της απώλειας της ιθαγένειας της Ένωσης σε ατομικό επίπεδο, υπό το πρίσμα του δικαίου της Ένωσης, υπό την προϋπόθεση ότι το ενδιαφερόμενο πρόσωπο υποβάλλει την αίτηση σε ηλικία μεταξύ 21 και 22 ετών.

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Η Χ γεννήθηκε στις 5 Οκτωβρίου 1992 στις Ηνωμένες Πολιτείες από Δανή μητέρα και Αμερικανό πατέρα και έχει, από τη γέννησή της, τη δανική και την αμερικανική ιθαγένεια. Η Χ έχει δύο αδέρφια στις Ηνωμένες Πολιτείες, το ένα εκ των οποίων έχει δανική υπηκοότητα, και δεν έχει γονείς ή αδέρφια στη Δανία.
- 2 Στις 17 Νοεμβρίου 2014, η Χ, η οποία δεν έζησε ποτέ στη Δανία, υπέβαλε αίτηση στο Υπουργείο, αφού είχε συμπληρώσει το 22ο έτος της ηλικίας της, με αίτημα τη διατήρηση της δανικής ιθαγένειας (υπηκοότητας).
- 3 Από τα στοιχεία της αίτησης, το Υπουργείο διαπίστωσε ότι η Χ είχε παραμείνει στη Δανία για μέγιστο χρονικό διάστημα 44 εβδομάδων πριν από τη συμπλήρωση του 22ου έτος της ηλικίας της. Η Χ είχε επίσης δηλώσει ότι είχε παραμείνει στη Δανία για πέντε εβδομάδες μετά τα 22α γενέθλιά της και ότι το 2015 ήταν μέλος της εθνικής ομάδας μπάσκετ γυναικών της Δανίας. Η Χ επισήμανε επίσης ότι το 2005 είχε διαμείνει για περίπου τρεις με τέσσερις εβδομάδες στη Γαλλία. Από κανένα στοιχείο δεν προκύπτει ότι η Χ έχει διαμείνει οπουδήποτε αλλού εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 4 Με απόφαση της 31ης Ιανουαρίου 2017, το Υπουργείο γνωστοποίησε στη Χ ότι απώλεσε τη δανική ιθαγένεια όταν συμπλήρωσε το 22ο έτος της ηλικίας της, σύμφωνα με την πρώτη περίοδο του άρθρου 8, παράγραφος 1, του νόμου για την

ιθαγένεια και ότι δεν ήταν δυνατή η εφαρμογή της παρέκκλισης που προβλέπεται στη δεύτερη περίοδο του άρθρου 8, παράγραφος 1, του εν λόγω νόμου, δεδομένου ότι η αίτησή της για τη διατήρηση της ιθαγένειας υποβλήθηκε μετά τη συμπλήρωση του 22ου έτους της ηλικίας της.

- 5 Η Χ άσκησε προσφυγή κατά της απόφασης του Υπουργείου με την οποία ζητεί την ακύρωση της εν λόγω απόφασης και την αναπομπή της υπόθεσης για επανεξέταση.
- 6 Μετά την τροποποίηση του νόμου για την ιθαγένεια στις 28 Ιανουαρίου 2020, κατόπιν της έκδοσης της απόφασης στην υπόθεση Tjebbes, το Υπουργείο θεώρησε ότι οι πρώην Δανοί πολίτες οι οποίοι είχαν συμπληρώσει το 22ο έτος της ηλικίας τους από την 1η Νοεμβρίου 1993 και εφεξής, οι οποίοι είχαν υποβάλει αίτηση για τη διατήρηση της ιθαγένειάς τους πριν από την ηλικία των 22 ετών και για τους οποίους είχε εκδοθεί απόφαση απώλειας της ιθαγένειάς τους βάσει του (πρώην) άρθρου 8 του νόμου για την ιθαγένεια, με συνέπεια να απωλέσουν και την ιθαγένεια της Ένωσης, μπορούσαν να ζητήσουν την επανεξέταση της αίτησής τους. Ωστόσο, η Χ δεν είχε υποβάλει αίτηση για τη διατήρηση της δανικής ιθαγένειάς της πριν από τη συμπλήρωση του 22ου έτους της ηλικίας της και, ως εκ τούτου, σύμφωνα με το Υπουργείο Αλλοδαπών και Ενσωμάτωσης, δεν μπορούσε να εξασφαλίσει την επανεξέταση της υπόθεσής της και, κατά συνέπεια, της προσβαλλόμενης απόφασης της 31ης Ιανουαρίου 2017.

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 7 Η Χ υποστήριξε ότι το άρθρο 8, παράγραφος 1, του νόμου για την ιθαγένεια σχετικά με την αυτοδίκαιη απώλεια της δανικής ιθαγένειας αντίκειται στο άρθρο 20 ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 7 του Χάρτη.
- 8 Προς επίρρωση του επιχειρήματός της, η Χ προβάλλει ότι η αυτόματη απώλεια που προβλέπει η εν λόγω διάταξη, χωρίς δυνατότητα παρεκκλίσεως, αντιβαίνει προς την αρχή της αναλογικότητας, μολονότι η διάταξη αυτή επιδιώκει τον θεμιτό και αντικειμενικό σκοπό της διατήρησης ενός πραγματικού δεσμού και της διαφύλαξης της ειδικής σχέσης αλληλεγγύης και καλής πίστης μεταξύ του κράτους μέλους και των πολιτών του.
- 9 Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, η εκ νέου απόδοση της δανικής ιθαγένειας στο ενδιαφερόμενο πρόσωπο το οποίο την απώλεσε με τη συμπλήρωση του 22ου έτους της ηλικίας του, είναι δυνατή μόνο στο πλαίσιο της γενικής διαδικασίας της πολιτογράφησης.
- 10 Η επίμαχη νομοθεσία δεν προβλέπει έναν εύκολο τρόπο αναστολής ή παράτασης της περιόδου μετά την πάροδο της οποίας μπορεί να επέλθει η απώλεια. Εντούτοις, από την απόφαση Tjebbes προκύπτει ότι οι κανόνες σχετικά με την απώλεια της ιθαγένειας μπορούν να είναι σύμφωνοι με την αρχή της αναλογικότητας μόνον εάν, όπως στην εν λόγω απόφαση, συνδέονται με πολύ εύκολη πρόσβαση στην εκ νέου απόδοση της ιθαγένειας, στοιχείο όμως που δεν

παρέχεται από τη δανική νομοθεσία. Επιπλέον, σύμφωνα με το δανικό δίκαιο, η ιθαγένεια δεν αποδίδεται εκ νέου *ex tunc*. Συνεπώς, η δυνατότητα που προβλέπει το δανικό δίκαιο όσον αφορά την εν νέου απόδοση της ιθαγένειας δεν συνιστά τόσο εύκολη πρόσβαση στην εκ νέου απόδοση της δανικής ιθαγένειας, ώστε να ικανοποιείται η απαίτηση της αναλογικότητας κατά το δίκαιο της Ένωσης, όπως ορίζεται στην απόφαση Tjebbes.

- 11 Το Υπουργείο υποστηρίζει ότι το άρθρο 8, παράγραφος 1, του νόμου για την ιθαγένεια σχετικά με την αυτοδίκαιη απώλεια της δανικής ιθαγένειας λόγω απουσίας δεσμού με τη Δανία δεν αντίκειται στο άρθρο 20 ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 7 του Χάρτη.
- 12 Προς επίρρωση του επιχειρήματος αυτού, το Υπουργείο υποστηρίζει ότι οι δανικές ρυθμίσεις σχετικά με την απώλεια της ιθαγένειας όταν το ενδιαφερόμενο πρόσωπο συμπληρώσει το 22ο έτος της ηλικίας του υπαγορεύονται από θεμιτούς σκοπούς και συνάδουν προς την αρχή της αναλογικότητας. Κατά την εκτίμηση της νομιμότητας και της αναλογικότητας των δανικών ρυθμίσεων, πρέπει να λαμβάνεται δεόντως υπόψη ότι τα κράτη μέλη πρέπει να διαθέτουν ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως κατά τον καθορισμό των προϋποθέσεων για την απόκτηση και την απώλεια της ιθαγένειας.
- 13 Η εκτίμηση της νομιμότητας και της αναλογικότητας του άρθρου 8, παράγραφος 1, του νόμου για την ιθαγένεια προσώπων, όπως η X, τα οποία είχαν ήδη συμπληρώσει το 22ο έτος της ηλικίας τους κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης, πρέπει να βασίζεται σε μια συνολική εκτίμηση των δανικών ρυθμίσεων περί της απώλειας και της εκ νέου απόδοσης της ιθαγένειας. Ο εθνικός νομοθέτης έχει την άποψη ότι τα πρόσωπα που έχουν γεννηθεί στο εξωτερικό και δεν έχουν ζήσει ή διαμείνει στη Δανία για σημαντικό διάστημα χάνουν σταδιακά, καθώς μεγαλώνουν, τους δεσμούς πίστης και αλληλεγγύης και τη σύνδεσή τους με τη Δανία και, επομένως, όσον αφορά τα πρόσωπα αυτά, είναι ιδιαίτερα αναλογικό το μέτρο της διαφοροποίησης της νομικής τους κατάστασης πριν και μετά την ηλικία των 22 ετών. Η διάταξη του άρθρου 8 θέτει έτσι το εύλογο και αναλογικό χρονικό όριο της ηλικίας των 22 ετών πριν από την αυτοδίκαιη απώλεια της ιθαγένειας για τα πρόσωπα τα οποία γεννήθηκαν και μεγάλωσαν στο εξωτερικό και τα οποία δεν διέμειναν στη Δανία για μεγάλο χρονικό διάστημα πριν από τη συμπλήρωση του 22ου έτους της ηλικίας τους. Πρόσωπο που γεννήθηκε στη Δανία και απέκτησε τη δανική ιθαγένεια κατά τη γέννησή του δεν εμπίπτει στο άρθρο 8 του νόμου για την ιθαγένεια. Αυτό σημαίνει ότι ένα τέτοιο πρόσωπο δεν μπορεί να απωλέσει αυτοδικαίως τη δανική ιθαγένειά του, ακόμη και αν εγκαταλείψει τη Δανία λίγο μετά τη γέννησή του και, συνεπώς, δεν ζήσει και δεν διαμείνει στη χώρα για τουλάχιστον ένα έτος. Η αναλογικότητα της αυτοδίκαιης απώλειας της ιθαγένειας για τα πρόσωπα που έχουν συμπληρώσει το 22ο έτος της ηλικίας τους πρέπει να αξιολογηθεί υπό το πρίσμα των μάλλον επιεικών κανόνων όσον αφορά τη διατήρηση της ιθαγένειας μέχρι την ηλικία των 22 ετών.
- 14 Το άρθρο 8, παράγραφος 1, του νόμου για την ιθαγένεια διασφαλίζει, εν γένει, ότι τα πρόσωπα με δανική ιθαγένεια διατηρούν έναν ορισμένο βαθμό αλληλεγγύης

και πίστης στη Δανία και έναν επαρκή δεσμό με τη χώρα. Οι αποφάσεις Tjebbes και Rottmann αναγνωρίζουν ως θεμιτές τις εκτιμήσεις αυτές, τις οποίες τα κράτη μέλη μπορούν να λαμβάνουν υπόψη τους όταν αξιολογούν αν πρέπει να απολεσθεί η εθνική ιθαγένεια, με συνέπεια να επέρχεται και απώλεια της ιθαγένειας της Ένωσης. Η νομιμότητα της συνεκτίμησης τέτοιων παραγόντων κατά την αξιολόγηση του κατά πόσον ένας πολίτης πρέπει να απωλέσει ή όχι την ιθαγένειά του υποστηρίζεται και από το δημόσιο διεθνές δίκαιο (βλ. άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο ε', της Σύμβασης για την ιθαγένεια). Εξάλλου, η νομιμότητα και η αναλογικότητα επιβεβαιώνονται από το γεγονός ότι ο Υπουργός Αλλοδαπών και Ενσωμάτωσης δύναται, βάσει ειδικής εκτιμήσεως, να επιτρέψει, παρά ταύτα, τη διατήρηση της ιθαγένειας, κατόπιν αιτήσεως που υποβάλλεται πριν από την προθεσμία που ορίζει η πρώτη περίοδος του άρθρου 8, παράγραφος 1, του νόμου για την ιθαγένεια, δηλαδή μεταξύ της ηλικίας των 21 και 22 ετών.

- 15 Εξάλλου, το άρθρο 8, παράγραφος 1, του νόμου για την ιθαγένεια, όπως διαμορφώθηκε μετά την απόφαση Tjebbes, προβλέπει την ατομική εξέταση των συνεπειών που επιφέρει η απώλεια της δανικής ιθαγένειας και, ως εκ τούτου, η απώλεια της ιθαγένειας της Ένωσης, υπό το πρίσμα του δικαίου της Ένωσης, για τα πρόσωπα που δεν έχουν συμπληρώσει το 22ο έτος της ηλικίας τους κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης. Συνεπώς, σύμφωνα με τη δεύτερη περίοδο του άρθρου 8, παράγραφος 1, του νόμου για την ιθαγένεια, όπως τροποποιήθηκε, κατά την εξέταση των αιτήσεων που υποβάλλονται πριν από τη συμπλήρωση του 22ου έτους της ηλικίας, το Υπουργείο πρέπει να αξιολογεί, υπό το πρίσμα του δικαίου της Ένωσης, κατά πόσον οι συνέπειες της απώλειας της ιθαγένειας του αιτούντος είναι ανάλογες σε σχέση με τον σκοπό της απώλειας. Στο πλαίσιο της εν λόγω αξιολόγησης, λαμβάνονται επίσης υπόψη παράγοντες που συνδέουν τον αιτούντα με άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι ρυθμίσεις αυτές εξασφαλίζουν, ειδικότερα, ότι τηρείται η προϋπόθεση που τίθεται στη σκέψη 41 της απόφασης Tjebbes.
- 16 Επιπλέον, κατά την αξιολόγηση της αναλογικότητας του άρθρου 8, παράγραφος 1, του νόμου για την ιθαγένεια, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι στα πρόσωπα που έχουν συμπληρώσει το 22ο έτος της ηλικίας τους και έχουν απωλέσει αυτοδίκαια τη δανική τους ιθαγένεια, μπορεί να αποδοθεί εκ νέου η εν λόγω ιθαγένεια στην περίπτωση που πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις, συμπεριλαμβανομένης της απαίτησης για κατοχή άδειας μόνιμης διαμονής και των απαιτήσεων περί διαμονής. Όταν το ζήτημα εισάγεται ενώπιον της Επιτροπής Μετανάστευσης του δανικού κοινοβουλίου, προκειμένου να γνωμοδοτήσει σχετικά με το κατά πόσον μπορεί να υπάρξει παρέκκλιση από τις εν λόγω προϋποθέσεις και αν είναι δυνατή η εκ νέου απόδοση, οι συνέπειες της απώλειας δύναται να αποτελέσουν αντικείμενο εξατομικευμένης αξιολόγησης όσον αφορά την εκ νέου απόδοση της ιθαγένειας.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της απόφασης περί παραπομπής

- 17 Από την πρώτη περίοδο του άρθρου 8, παράγραφος 1, του νόμου για την ιθαγένεια, τόσο όπως ίσχυε προηγουμένως όσο και όπως ισχύει σήμερα, προκύπτει ότι ο γεννηθείς στο εξωτερικό Δανός πολίτης με διπλή ιθαγένεια, ο οποίος δεν έχει ζήσει στη Δανία ούτε έχει διαμείνει εκεί υπό συνθήκες που υποδηλώνουν στενό δεσμό με τη Δανία και ο οποίος, πριν από τη συμπλήρωση του 22ου έτους της ηλικίας του, δεν έχει ζητήσει τη διατήρηση της δανικής ιθαγένειάς του, χάνει την ιθαγένεια αυτή με τη συμπλήρωση του 22ου έτους της ηλικίας του. Εάν ο ενδιαφερόμενος δεν είναι υπήκοος κράτους μέλους της Ένωσης, θα χάσει, ως εκ τούτου, και την ιθαγένεια της Ένωσης.
- 18 Μετά τη συμπλήρωση του 22ου έτους της ηλικίας, η ιθαγένεια μπορεί να αποδοθεί εκ νέου μόνο στο πλαίσιο της γενικής διαδικασίας πολιτογράφησης.
- 19 Κατά την άποψη του Østre Landsret (εφετείου ανατολικής περιφέρειας), το νόημα της απόφασης Tjebbes (C-221/17), και ιδίως των σκέψεων 41, 42 και 48, σε συνδυασμό με τις σκέψεις 9 και 22 της απόφασης αυτής, είναι ασαφές.
- 20 Στο πλαίσιο αυτό και υπό το πρίσμα του περιεχομένου της απόφασης Tjebbes, το Østre Landsret (εφετείο ανατολικής περιφέρειας) διαπιστώνει επίσης ότι, λόγω της αβεβαιότητας που υπάρχει ως προς τη συμβατότητα με το άρθρο 20 ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 7 του Χάρτη, της αυτόματης, χωρίς δυνατότητα παρεκκλίσεως, απώλειας της εθνικής ιθαγένειας (και, ως εκ τούτου, της ιθαγένειας της Ένωσης) η οποία, σύμφωνα με την πρώτη περίοδο του άρθρου 8, παράγραφος 1, του νόμου για την ιθαγένεια, επέρχεται όταν το ενδιαφερόμενο πρόσωπο συμπληρώσει το 22ο έτος της ηλικίας του, σε συνδυασμό με τη δυσκολία εκ νέου απόδοσης της δανικής ιθαγένειας μέσω της διαδικασίας της πολιτογράφησης μετά τη συμπλήρωση του 22ου έτους της ηλικίας του, καθίσταται αναγκαία η υποβολή ερωτημάτων στο Δικαστήριο επί του θέματος αυτού.
- 21 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, το Østre Landsret (εφετείο ανατολικής περιφέρειας), δικάζον ως πρωτοβάθμιο δικαστήριο στην υπό κρίση υπόθεση, κρίνει αναγκαίο να υποβάλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης προδικαστικά ερωτήματα.